

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства
Центр соціальної та освітньої інтеграції «Без бар'єрів»
Школа передового досвіду «Школа соціальних знань»
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Рівненський державний гуманітарний університет
Науково-методичний центр інноваційних технологій виховного процесу НАПН України
Кафедра теорії та методики виховання
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Умань, 22 квітня 2021 р.)

Умань – 2021

Редакційна колегія:

- Коляда Н.М.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
- Кравченко О.О.** – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
- Албул І.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку

Вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (протокол № 13 від 20 квітня 2021 року)

Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 22 квітня 2021 р.) / [ред. кол. : Коляда Н.М. та ін.]. – Умань : Візаві, 2021. – 112 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери», що відбулася в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2021

Логвиненко В.	СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	49
Матрос О.	ТИМЧАСОВА ВИПЛАТА НЕПОВНОЛІТНІМ ДІТЯМ ЯК УМОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	51
Мен'ї Я.	ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	54
Моргай Л.	ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	57
Неїжпапа Л.	ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З БАТЬКАМИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	60
Павелків К.	ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ЯК ОДИН З ЧИННИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ	62
Павелків О.	ВИХОВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	65
Песоцька Ю.	ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	68
Петренко І.	ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРУ КЛАСНОЇ КІМНАТИ	71
Петренко О.	ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ	73
Петренко С.	ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ	76
Підвальна Ю.	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	78
Полехіна В.	ДЕМОГРАФІЧНИЙ ЧИННИК ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	81
Поліщук Н., Бояр В.	ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	83
Поліщук О.	ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ФУНКЦІЯ	87

5. Молодь України – 2018. *Результати репрезентативного соціологічного дослідження*. Київ. ДП «Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента України». 2018. 72 с.
6. Тілікіна Н. В. Проблеми профорієнтації в Україні як передумова зростання освітньої та трудової міграції молоді. URL: file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Tilikina_sajt_08_20.pdf (дата звернення 20.02.2021).
7. Інвалідність та працевлаштування. URL: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/resources/factsheet-on-persons-with-disabilities/disability-and-employment.html> (дата звернення 20.09.2020).
8. Daria Domin. John Butterworth The Role of Community Rehabilitation Providers in Employment for Persons With Intellectual and Developmental Disabilities: Results of the 2010–2011 National Survey. *Intellect Dev Disabil* (2013) 51 (4): 215–225. URL: <https://meridian.allenpress.com/idd/article-abstract/51/4/215/1836/The-Role-of-Community-Rehabilitation-Providers-in?redirectedFrom=fulltext> (дата звернення 20.02.2021).
9. Australian Bureau of Statistics. URL: <https://www.abs.gov.au/ausstats/wmdata.nsf/web> (дата звернення 20.02.2021).
10. КОМПАС: Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/disability-and-disablism> (дата звернення 20.02.2021).

Вікторія Логвиненко

СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Сьогодні зростає кількість людей в яких порушена нормальна життєдіяльність і вони перебувають в складних життєвих обставинах (СЖО). До їх числа належать й діти стосовно яких мають місце: жорстоке поводження; залишення без батьківського піклування; проживання сім'ї у неналежних для життя умовах; тривалий конфлікт у родині; перебування в екстремальній життєвій ситуації, тощо [3, с. 27]. Очевидно, найбільш вразливою категорію осіб, які перебувають в СЖО, є діти, адже в цих умовах відбувається їхня первинна соціалізація. Зазначені обставини можуть негативно впливати на розвиток дитини та становлення її особистості; порушувати емоційні та соціальні контакти; перешкоджати набуттю необхідних життєвих вмінь і навичок; формувати невпевненість чи безпорадність. Якщо щодо дитини не здійснюється соціальне

виховання, а в її близькому оточенні відсутні адекватні моделі міжособистих взаємодій, позитивні соціальні ролі дорослих, які дитина може наслідувати вона ризикує не набути соціальної спрямованості на реалізацію себе в соціумі, здобуття професії, побудову кар'єри, досягнення життєвого успіху, створення благополучної сім'ї та ін. Складні життєві обставини дитини можуть зумовлювати агресивність, конфліктність, відхилення в поведінці, позначатися на побудові стосунків. Все те, що є суспільно ціннісним, дитина в СЖО, може не привласнити собі як особисті цінності, тобто інтеріоризація цих суспільних норм не відбудеться. Натомість вона може прийняти у свій внутрішній світ негативні норми та засвоїти відповідні соціальні ролі. Це все викликає занепокоєння щодо її соціалізації та соціального здоров'я.

Під соціальним здоров'ям розуміють складне особистісне явище, що передбачає готовність дитини до повної реалізації себе у суспільстві, спроможність до взаємодії з мікро-, мезо- та макросередовищем, наявність соціальної та правової відповідальності, а також спрямованість на розкриття власного потенціалу в усіх сферах соціального життя [1]. Формування соціального здоров'я в дітей, які перебувають в СЖО – складний процес, який передбачає комплексну та тривалу взаємодію з різними фахівцями.

Із сім'ями та дітьми в СЖО тісно працюють фахівці соціальної сфери, які надають необхідне соціальне обслуговування, соціальну допомогу, здійснюють їх соціальний супровід, патронаж, профілактичну роботу, тощо. Для формування соціального здоров'я у таких дітей необхідно проводити з ними терапевтичні і корекційні заходи, реконструювати психотравмувальні ситуації (якщо такі мали місце), створювати нові позитивні переживання. Це сприятиме покращенню самооцінки, зникненню неадекватних форм поведінки, налагодженню способів взаємодії з іншими людьми [4, с. 186]. Серед таких методів, можна виділити арт- та ігрову терапії, тренінги, які використовують в роботі з дітьми соціальні працівники, психологи, соціальні педагоги. Важливу роль в процесі формування соціального здоров'я дітей відіграють як фахівці закладів освіти так і позашкільної освіти. Власне позашкільна освіта, на нашу думку, має потужний потенціал в цьому напрямку, адже вона здійснює важливий соціально-педагогічний супровід розвитку особистості. Як зазначає Н. Давидюк «відвідуючи гурток, студію чи клуб, дитина перебуває в

колі односторонніх, які розуміють її прагнення, поділяють зацікавленість певним видом діяльності, відчуває надихаючу силу колективу ... розвивається впевненість дитини у власних силах і здібностях, які формуються не всупереч обставинам, а завдяки їм» [2, с. 74].

В роботі з дітьми, які перебувають в СЖО необхідно використовувати комплексний підхід із залученням різних форм і методів взаємодії із дитиною, що активізуватиме процес включення її в життя суспільства, самореалізації, сприятиме набуттю життєвого досвіду, засвоєнню соціальних норм, правил поведінки та ін., сприятиме формуванню соціального здоров'я загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич В. І. Зміст та структура поняття «соціальне здоров'я підлітка». *Народна освіта : електронне фахове видання*. 2012. Вип. 1(16). URL: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/16/index16.htm>
2. Давидюк Н. Психолого-педагогічні засади діяльності позашкільних навчальних закладів щодо формування ціннісних ставлень особистості. *Нова педагогічна думка*. 2016. № 4. С. 72–74.
3. Ковальчук З. Я. Вплив складних життєвих обставин на психічний розвиток дитини. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна*. 2017. Вип. 1. С. 24–32.
4. Сорока О. Арт-терапевтична програма реабілітації дітей, які опинились у складних життєвих обставинах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки*. 2016. № 4. С. 184–188.

Ольга Матрос

ТИМЧАСОВА ВИПЛАТА НЕПОВНОЛІТНІМ ДІТЯМ ЯК УМОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Законодавча регламентація обов'язків батьків утримувати дитину не виключає наявності ситуацій, коли дитина не отримує аліментів.

Утримання дитини являється, насамперед, обов'язком її батьків. Держава несе субсидіарний (додатковий) обов'язок щодо надання дитині матеріального забезпечення, який може виконуватися різними способами.